

Vanhusneuvoston lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2024–2025

Kumppanuusverkosto

Kumppanuusverkosto kuvaa hyvin eri toimijoita hyvinvoinnin tuottamisessa.

Lähtörit ja Kotitori

Hyvinvointisuunnitelman luonnoksessa painotetaan Lähtörien ja Kotitorin toiminnan vahvistamista ja kunnan ja kolmannen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä. Lähtörien toiminta määräytyy nykyisin pitkälti kunnan koon mukaan.

Lähtörien toiminnan sisältö, henkilökunnan toimenkuvat ja osaaminen pitää kuvata vuoden 2024 alkuun mennessä. Henkilökunnan osaamisen varmistaminen on oltava suunnitelmallista, jotta annettava ohjaus ja neuvonta ovat kaikilla lähtörien toimijoilla ajan tasalla. Lähtörien toimintaa, esteettömyyttä ja saavutettavuutta tulee suunnitelmallisesti kehittää ja laajentaa koskemaan kaikkia kuntia, kaupunkeja ja kaupunkien osia joko kiinteissä toimipisteissä tai liikkuvana toimintana.

On myös selkeytettävä Lähtörien vetovastuuta ja yhteistyötä muiden tahojen kanssa. Kuntien vanhusneuvostot on otettava mukaan Lähtörien suunnitteluun ja kehittämiseen. Pirkan pitää koota Pirkanmaan kuntien Lähtörien hyvät ja toimivat käytännöt ja hyödyntää niitä. Lähtörien käyttäjätilastoihin pitää lisätä kysymys siitä, miltä etäisyydeltä Lähtöriin kävijät ovat ja millä kuljetuksella ovat tulleet paikalle. Ehdotamme, että hyvinvointialueen vanhusneuvoston jäseniä otetaan mukaan Lähtöritoiminnan suunnitteluun (erilaiset kunnat edustettuina).

Hyvinvointityö yhdyspinnoilla

Etsivä vanhustyö

Ikäihmiset on tulevaisuudessa kasvava ja myös heterogeeninen asukasryhmä. Mukaan on saatava myös ne ikäihmiset, jotka eivät itse osaa hakeutua palvelujen piiriin. Pirkan on luotava selkeä suunnitelma etsivälle vanhustyölle vuoden 2024 aikana, jotta saavutamme kaikki ikäihmiset ohjauksen ja neuvonnan piiriin.

Vapaaehtoistoiminta, eläkeläisjärjestöt ja ihminen itse aktiivisena toimijana

Vapaaehtoistoiminta järjestöjen tuottamana säästää kustannuksia, joten niiden toiminta tulee turvata luotettavana pitkäjännitteisenä kumppanina. Järjestöavustuksilla on nyt ja tulevaisuudessa merkittävä rooli vapaaehtoistyön mahdollistajana. Vapaaehtoistyö tarjoaa myös monille ikäihmisille mahdollisuuden toimia ja olla mukana aktiivisena osallisena yhteiskunnassa. Eläkeläisjärjestöt ovat aktiivisia yhteiskunnan kehittämisen osapuolia. Esitämme, että hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää kuvaus yhteistyöstä eläkeläisjärjestöjen kanssa. Kumppanuusverkoston sinänsä hyvään kuvaan pitää lisätä myös ihminen itse. Asukkaiden osallisuus tekee heistäkin kumppaneita, jopa niin, että he ovat välttämättömiä onnistumisen näkökulmasta. Asukkaan aktiivisempi mukaanotto toimijana muuttaa koko verkostokuvaa asukkaasta, palvelun vastaanottajasta oman elämänsä toimijaksi.

Kunta-hyte ja järjestö-hyte

Pirhan tulee koota kunta-hyten ja järjestö-hyten kokonaistilanne Pirkanmaalla esimerkiksi tilastojen, yhteisen suunnittelun yms. muodossa. Järjestötyön foorumeiden ja järjestötyön rakenteiden luomisen aloittaminen vuonna 2023 on mainittu tavoitteena suunnitelmassa. Tätä kohtaa pitää tarkentaa: mitkä järjestöt otetaan mukaan, mitä ja miten luominen tehdään, mikä organisaatio tekee ja vastaa luomisesta ja mihin mennessä tehtävä on valmis. Ikäihmisten omat järjestöt pitää nostaa tarkasteluun erikseen, mm. eläkeläisjärjestöt ja potilasjärjestöt.

Yritykset palvelujen tuottajana

Alueen sosiaali- ja terveysalan yritykset tulee huomioida monipuolisina kumppaneina hyvinvoinnin edistämässä, esimerkiksi yhteisenä osaamisen varmistamisena. Yrityksiä voidaan kutsua kumppanuuspalaveriin, esimerkiksi Pirhan vanhusneuvostoon.

Kunnat ja vanhusneuvostot

Kunnat ja niiden vanhusneuvostot mainitaan myös tärkeänä kumppanina, mutta rajapintoja ei ole vielä luotu. Pirhan vanhusneuvosto esittää, että tähän tulee ehdottomasti löytyä selvät suunnitelmat, koska alueellisen hyvinvointisuunnitelman ja kuntien suunnitelmien pitää täydentää toisiaan. Ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kaikkien yhteinen asia.

Toimeenpano, organisointi ja aikataulutus vuosina 2024–2025

Hyvinvointisuunnitelman joka kohtaan pitää sisältyä toimenpiteet, toteuttaja- ja vastuutahot sekä aikataulutus ja toteutuksen arviointi. Ennaltaehkäisevissä sekä koti- ja asumisen palveluissa pitää vuosisuunnitelmiin tehdä tarkennukset siitä, miten toimeenpanokohdat juuri heidän palveluysiköihinsä sovellettuina toteutetaan. Toimenpiteet on hyvä jakaa vuosille 2024 ja 2025.

Vuosille 2024 ja 2025 tehty suunnitelma on laaja ja monitahoinen. Ehdotamme, että suunnitelmaan lisätään pitkän tähtäyksen näkökulma (pts). Erityisesti digitaaliset palvelut pitää kehittää ikäihmisille sopiviksi, huomioiden esteettömyys, saavutettavuus, ymmärrettävyys ja käytettävyys, unohtamatta vuorovaikutteisuutta ja mm. puheentunnistuksella toimivia palveluja. Digiosaamisen varmistaminen ja tuen tarjoaminen on jatkuva prosessi. Palvelujen saavutettavuus on taattava myös niille, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita.

IKI2035 -suunnitelman kommentit liittyvät myös hyvinvointisuunnitelmaan

Nykyisiä sosiaali- ja terveyspalveluita ei saa muuttaa, ennen kuin vastaavat ja korvaavat palvelut on toteutettu.

Viestintä

Viestintä on erityisen tärkeää vuosina 2024–2025 asukkaiden ja asiakkaiden kannalta, koska nyt luodaan hyvinvointialueen toiminnan jalkauttamisen perusta. Epätietoisuus toiminnan tavoista luo helposti negatiivisuuden kierteen, joka vie luottamusta toimintaan. Suunnitelman käsitteet pitää avata viestinnällä, esimerkiksi Kotitori, Lähitori, hyte, liikkuva palvelu, etsivä vanhustyö.

Omaishoitajat ja omaisiaan hoitavat

Suunnitelmassa on otettava huomioon omaishoitajana toimivat ikäihmiset: heidän jaksamisensa tukeminen sekä vapaapäiväoikeuden ja terveystarkastuksen käyttö.

Suunnitelma painottaa vammaisten yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuus koskee myös ikäihmisiä.

Suunnitelman toteutumisen arviointi ja seuranta vuosina 2024-2025

Suunnitelman toteutuksen tarkistus tulee tehdä suunnittelukauden aikana samojen tahojen kanssa kuin itse suunnitelma, mukaan lukien alueen vanhusneuvosto. Ehdotamme tarkistuspisteitä kaksi kertaa vuodessa. Tulosten mittaamisessa ja arvioinnissa määrällisten tilastoindikaattorien lisäksi tulee olla laadullisia ja asiakaskokemusta syvemmin kuvaavia alueellisia ja paikallisia arviointitapoja. Ikäihmisten asiakasraadit tulee ottaa mukaan sekä suunnitteluun että arviointiin. Vanhusneuvosto ehdottaa, että se muodostaa yhden asiakasraadin, jossa on edustettuna ikäihmiset ympäri Pirkanmaata. Asiakasraatien ja -kyselyjen tulokset tulee julkistaa kaikkien saatavaksi.

24.10.2023

Pirkanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvosto

